

Д/р
15482

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Факультет романо-германської філології

Кафедра лексикології та стилістики англійської мови

Д и п л о м н а р о б о т а

бакалавра (C D)

на тему: **Лінгвістичні засоби опису простору в романі Т. Гарді
«Tess of the d'Urbervilles»**

Linguistic Means of Space Description T. Hardy's Novel «Tess of the d'Urbervilles»

Виконала: студентка заочної форми навчання

напряму підготовки 6.020303 Філологія

Дульдєр Валерія Андріївна

Керівник к.філол.н., доц. Ємельянова Л.Л. Л.Е.

Рецензент к.пед.н., доц. Романець В.М.

Рекомендовано до захисту:
протокол засідання кафедри
№ 10 від 10.05.17

Захищено на засіданні ЕК № 3
протокол № 8 від 9.06.17

Оцінка виг. / C / 82
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Колегаєва І.М.

Голова ЕК

(підпис)

Карпенко О.Ю.

Одеса – 2017

429480

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
I. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Категорія художнього простору, її естетична функція та організація в літературному творі.....	3
1.2. Художній простір в філологічних дослідженнях.....	13
II. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ В РОМАНІ ТОМАСА ГАРДІ «ТЕСС З РОДУ Д'ЕРБЕРВІЛЛІВ»	
2.1. Лексичні засоби створення опису простору в романі Томаса Гарді «Tess of the d'Urbervilles».....	17
2.2. Стилiстичні особливості презентації художнього простору в романі Томаса Гарді «Tess of the d'Urbervilles».....	20
ВИСНОВОК.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
SUMMARY	

ВСТУП

Дану роботу присвячено дослідженню художнього простору в романі Томаса Гарді «Тесс з роду д'Ербервіллів». Робота складається з вступу, двох розділів і висновку.

У роботі розглядаються актуальні питання сучасної лінгвістики. В рамках когнітивного напрямку, що виник на стику різних дисциплін, дослідження уявлень про простір є надзвичайно плідним, так як дана категорія в силу своєї універсальності має інтегруючі функції і може розглядатися тільки з урахуванням даних різних наук.

Простір є одним з основних понять, що існують у свідомості людини, чим пояснюється важливість його вивчення. Осмислення і опис просторових відносин в різних мовах представляє особливий інтерес як в когнітивному, так і в лінгвістичному плані. Вивчення методів передачі просторових відносин, зокрема спарених значень, дає можливість виявити закономірності просторового сприйняття світу, переломленого в значеннях різних мовних одиниць, і допомагає розкрити систему понять, за допомогою якої людина осмислює навколишній світ.

Об'єктом даного дослідження є роман Томаса Гарді «Тесс з роду д'Ербервіллів».

Предметом дослідження виступають лексичні та лінгвостилістичні особливості вираження художнього простору у творі.

Метою даної роботи є розглянути і дати визначення такому поняттю як «художній простір», розглянути лінгво-стилістичні особливості репрезентації художнього простора, виявити особливості побудови пейзажних замальовок і описів інтер'єру.

В ході даного дослідження були виявлені особливості опису художнього простору і просторового і сприйняття світу. Для досягнення цієї мети були виконані наступні завдання:

Була розглянута категорія простору, визначені способи і особливості вираження просторових відносин в романі Томаса Гарді. В ході дослідження з'ясувалося, що просторове значення є первинним, основним, яке виражає внутрішній стан героїв.

Було визначено набір лексичних одиниць, що служать для вираження значення простору.

В ході аналізу основних характеристик опису простору використовувалися описовий і кількісний методи лінгвістичного аналізу.

Перший розділ роботи було присвячено описові теоретичних джерел.

Другий розділ було присвячено описові та систематизації використаного матеріалу.

У висновку підводиться підсумок зробленого дослідження.

«But the complexion even of external things seemed to suffer transmutation as her announcement progressed. The fire in the grate looked impish-demonically funny, as if it did not care in the least about her strait. The fender grinned idly, as if it did not care.» (p. 242)

Так само лейтмотивний образ гробниці є передвісником і сигналом того, що попереду Тесс чекають фатальні події.

«Within the window under the bedstead stood were the tombs of the family, covering in their dates several centuries. They were canopied, altar-shaped, and plain, their carvings being defaced and broken... Of all the reminders that she has ever received that her people were socially extinct there was none so forcible as this spoliation.» (p. 381)

Саме біля гробниці своїх предків Тесс переживала чергові труднощі. Коли її родина розорилася остаточно, настільки ненависна їй думка про одруження з Алеком стала неминучою.

Вбивство Алека д'Ербервілля автор виразив жахливою картиною. Це пляма крові, яка розтікається по стелі, як би поставила жирну крапку в душевних стражданнях Тесс, і подарувало їй недовговічне щастя.

«...her eyes glanced casually over the ceiling till they were arrested by a spot in the middle of its white surface which she had never noticed before... it speedily grew as large as the palm of her hand, and then she could perceive that it was red. The oblong white ceiling, with this scarlet blot in the midst.» (p. 400)

Завдяки майстерному введенню в текст внутрішніх описів простору, письменнику вдається досягти тієї неповторної атмосфери, яка оточує героїв і реалістично передає їх переживання читачеві.

ВИСНОВОК

В результаті дослідження в романі було виявлено 72 пейзажні замальовки і 34 опису інтер'єру. Описи розподілені в тексті доволі рівномірно і їх протяжність коливається від декількох абзаців до вкраплень у тексті.

Замальовки пейзажей включають у себе в основному зображення холмів, долин, лугів, се іа з рошташованими у ньому долнами.

У зв'язку з цим зростає частотність таких слів як “vale” [Fa=53], “hill” [Fa=45], “dairy” [Fa=64], “farm” [Fa=29], “beld” [Fa=32], “village” [Fa=30], “road” [Fa=29]. Загальна Fa=282.

Інтер'єрні замальовки зосереджені в основному на описах кімнат головних героїв. У зв'язку з цим зростає частотність таких слів як “room” [Fa=31], “window” [Fa=21], “bed (bedstead)” [Fa=15], “door” [Fa=15], загальна Fa=82.

Для опису простору в романі, автор використовує різноманітні стилістичні засоби, такі як епітет, метафору, відокремлення, порівнювальні обороти.

Широке використання метофорічних епітетів, метафори та інших стилістичних прийомів надає особливий колорит пейзажам і внутрішнім замальовкам роману: «flame shaped stone», «silk smartly noises», «mild-eyed sun», «ashy ligh».

Іноді автор поєднує опис внутрішнього простору з замальовками природи, опис пейзажу з душевним станом героя в цілях створення художнього ефекту та більш глибокого проникнення в атмосферу свого твору.

В ході дослідження були виявлені і імпліцитні засоби презентації художнього простору.

В якості експліцитних засобів автор використовує (Malott, Talbothays, Trantridse).

Також автором були використані такі експліцитні значення як вказівники просторового дейксису (here, there); підрядні речення і наріччя з просторовим значенням (upstairs, eastward, westward, behind).

В якості імпліцитних засобів були виявлені такі як повтор тематичних слів, дієслова, які означають пересування в просторі, дієслова з постпозитивними прийменниками (went forward, gone down, walk along) графон, а також форм вкраплення курсивом.

Детальний опис ландшафту, погоди, інтер'єру, міст і сіл безпосередньо пов'язаний із внутрішнім станом головних героїв. Таким чином, описуючи простір, автор чітко виражає емоції головних героїв, тим самим допомагаючи читачам відчувати глибину почуттів персонажів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. –Москва .: Флинта, Наука. 2003, с. 97-102.
2. Бен З. Стилiстика i теорiя усного та писемного мовлення. - Москва, 2006. –135 с.
3. Васильева Л. В. К вопросу о моделировании пространственных отношений в тексте (на материале английских и американских рассказов XX века) / Л. В. Васильева // Проблемы лингвистического анализа текста: Коммуникативно-прагматический аспект: Межвуз. сб. науч. тр. – Иркутск, 1990. – С. 63–69.
4. Габричевский А.Г. Пространство и время // А.Г. Габричевский Вопросы философии. 1994. № 3. С.134 - 147.
5. Гей Н.К. Время и пространство в структуре произведения// Н.К. Гей Контекст. – 1974. – Москва. 1975
6. Дудорова М.В. Концепт «пространство» в поэтическом тексте (на материале поэзии И. Анненского). // М. В. Дурова Дергачевского чтения - 2000. Русская литература: национальное развитие и региональные особенности. - Екатеринбург, 2001.
7. Есин А.Б. Время и пространство // Введение в литературоведение: Учеб. пособие / А.Б. Есин; Под ред. Л.В. Монах. - Москва.: Высшая школа, 2004. - 680 с.
8. Калугин Е.И. Несобственная прямая речь в современном английском языке. // Е.И. Калугин "Иностранные языки в школе". 1990. №5. – 21-24.
9. Коростилева Е.И. Категории художественного времени и пространства в школьном изучении литературных произведений. // Е.И Коростилева Дисс. канд. пед. наук. -, 2002.
10. Левин В.Д. О некоторых вопросах стилистики. // В.Д. Левин "Вопросы языкознания". 1974. №5. - С. 8-11.
11. Лихачев Д.С. Художественная среда литературного произведения // Д.С. Лихачев Симпозиум «Проблемы ритма, художественного времени и пространства в литературе и искусстве». Тезисы и аннотации. - Л.: Советский писатель, 1970. -73 с.
12. Лотман, Ю.М. Структура художественного текста. - Москва., 1970. –383 с.
13. Лотман Ю.М. Художественное пространство в прозе Гоголя, - 1988. – 251-252 с.
14. Лотман Ю.М. В школе поэтического слова: Пушкин, Лермонтов, Гоголь: Кн. для учителя. - Москва.: Просвещение, 1988. - 352 с.

15. Николина Н.Н. Филологический анализ текста. - Москва.: 2003. - С.123 - 125.
16. Орлов А.С. Стили в языке. - Москва .: Изд. АН СССР, т. В, вып. 4, 1996. - 246 с.
17. Пешковский А.М. Принципы и приемы стилистического анализа и оценки художественной прозы. - Москва.: Гос. Акад. Худ. Наук, 1997. -312 с.
18. Прокофьева В.Ю., Пыхтин Ю.Г. Анализ художественного текста в аспекте его пространственных характеристик: Практикум для студентов-филологов, учащихся гимназических классов / В.Ю. Прокофьева, Ю.Г. Пыхтин. - Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2004. - 152 с.
19. Разумовская Р.Н. К вопросу о принципах и методические учреждения стилистического анализа художественного произведения (на материале английского языка), - Москва.: Уч. Зап. МГПИ им. Ленина, 1996. - 243 с
20. Руднев В.И. Словарь культуры XX века. - Москва.: Аграф, 1997. - 384 с.
21. Сорокин Ю.С. К вопросу об основных понятиях стилистики. // Ю.С Сорокин «Вопросы языкознания». 1994. №2. - С. 24-27
22. Суханов В.А. Романы Ю.В. Трифонова как художественное единство. - Томск: Изд-во Томск. ун-та, 2001. -- 322 с.
23. Хализев В.Е. Теория литературы: Учебник / В.Е. Хализев. - Москва.: Высшая школа, 2005. - 405 с
24. Хотинская А. Художественное время как эстетический феномен. - Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1992. - 261 с.
25. Чурляева Т.Н. Проблема абсурда в прозе В. Маканина 1980-х начале 1990-х годов. - // Т. Н. Чурляева Дисс ... канд. филол. наук. - Новосибирск, 2001. - 247 с.
26. Hardy Thomas Tess of the d'Urbervilles. Moscow: Foreign Languages Publishing House, 1950, - 416с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СЛОВНИКІВ

27. Большая советская энциклопедия: в 30 т. [гл. ред. А. М. Прохоров]. – Москва : Изд-во Сов. энцикл., 1969 – 1978. – С. 221.
28. Longman Dictionary of Contemporary English. — Longman. Pearson Education Limited, 2000
29. Мюллер, В. К. Англо-русский и русско-английский словарь: 40000 сл., 50000 сл. /
30. В. К. Мюллер, С. К. Боянус. - М.: АСТ: Астрель, 2002.

SUMMARY

As a result of the investigation 72 landscape sketches and 34 interior descriptions were singled out from the novel. The descriptions are distributed unevenly in the text. And their length varies from several paragraphs to a few lines.

Outer space includes mainly descriptions of the hills, valleys, and village. In this connection we can observe the increase of frequency of such words as: “vale” |Fa=53|, “hill” |Fa=45|, “dairy” |Fa=64|, “farm” |Fa=29|, “beld” |Fa=32|, “village” |Fa=30|, “road” |Fa=29|, total Fa=282.

Inner space presents mainly descriptions of space in which main characters exist, especially the descriptions of rooms. Thus, there occurs the increase of the frequency of such words as: “room” |Fa=31|, “window” |Fa=21|, “bed (bedstead)” |Fa=15|, “door” |Fa=15|, total Fa=82.

In the course of the analysis, explicit and implicit ways of space presentation were employed.

The author uses such explicit means as toponyms (Malott, Talbothays, Trantridse).

He also makes use of the indexes of spatial deixis (here, there) subordinate clauses and adverbs with spatial meanings (upstairs, eastward, westward, behind).

Implicit means are presented by the repetition of thematic words, the verbs of movement in space, the verbs with postpositional prepositions (went forward, gone down, walk along), graphon and also an italics.

To describe the space in the novel, the author resorts to a variety of stylistic devices such as: epithets, metaphors, similes.

The wide usage of metaphorical epithets, metaphors and other stylistic devices attaches peculiar colouring to landscapes and interiors: «flame shaped stone», «silk smartly noises», «mild-eyed sun», «ashy light».

Sometimes, the author combines descriptions of the inner space with the sketches of nature; the descriptions of interior with the mental state of the heroes. It creates the artistic effect and help to penetrate into the described events.

The detailed description of landscape, weather, interior, cities and villages is directly related to the inner state of the main characters. By colorful describing of space, the author clearly expresses emotions of protagonists, thereby helping readers to feel the depth of characters' feelings.